

Budai Ádám

Spanyolország – a visszafogott nagyhatalom

Spanyolország biztonság- és védelempolitikáját több stratégiai dokumentum határozza meg, amelyek közül a legfrissebbek a 2012-es *Nemzetvédelmi Irányelv (La Directiva de Defensa Nacional)*¹ és a 2013-ban elfogadott új *Nemzeti Biztonsági Stratégia (Estrategia de Seguridad Nacional – NBS)*². A csupán két évvel korábban, 2011-ben kiadott előző NBS³ felülvizsgálatát az elmúlt két év meghatározó eseményei (az „arab tavasz” és a bizonytalan észak-afrikai politikai helyzet, valamint új válságócok kialakulása) tették szükségessé, miközben a 2008 óta tartó gazdasági válság okozta forrásszűkösséget továbbra is el kell viselnie a spanyol védelmi szférának. A dokumentumokból, amelyek hosszú távra (8-10 évre) kívánják meghatározni Spanyolország helyét és az ország biztonsága megteremtésének mikéntjét a világban, jól leszűrhető az az álláspont, miszerint Spanyolország a NATO és az Európai Unió között kíván egyensúlyozni. Ennek alapját Spanyolország európai irányultsága, és ezzel egyidejűleg az Amerikai Egyesült Államokkal fenntartott szoros kapcsolata képezi.

Spanyolország 1989 óta több mint 50 nemzetközi műveletben vett részt, és az ezekhez rendelt erők feladatai jól mutatják azt az irányvonalat, amely inkább a civil és humanitárius jellegű nemzetközi szerepvállalást részesíti előnyben a katonai, harcoló feladatok ellátását igénylő műveletekkel szemben. Az ország 500 fővel vesz részt az Európai Unió, 1000 fővel az ENSZ, és körülbelül 1400 fővel a NATO műveleteiben, amiből jól látszik a spanyol nemzetközi szerepvállalás súlypontjának eltolódása az utóbbi felé.

2012-ben Európában a spanyol haderőt érintette a legnagyobb reálértékű védelmi költségvetés-csökkentés, és az eredetileg tervezett megszorításokon felül további 17,6%-os forráscsökkentést hajtott végre. Ennek köszönhető, hogy a védelmi költségvetés mára csupán a nemzeti össztermék 0,8%-át teszi ki, ami messze elmarad a NATO által elvárt 2%-tól, ráadásul a jelenlegi trendeket figyelembe véve nem várható jelentős növekedés e tekintetben. A válság és a megszorítások érzékenyen érintették a haderő személyi állományát és haditechnikai eszközparkját is, aminek szimbolikus következménye volt az ország egyetlen repülőgép-hordozójának 2012-es „nyugdíjazása” – annak ellenére, hogy becslések szerint élettartama normál körülmények között még tíz év lett volna. Ezek eredményeképp Spanyolország globális erőketítő képessége és nemzetközi műveletekben való részvételre fordítható képessége tovább fog csökkenni.

1 La Directiva De Defensa Nacional 2012. ieee.es, 2012. 01. (2013. 08. 12.)

2 La Estrategia de Seguridad Nacional 2013. gob.es, 2013. 05. (2013. 08. 12.)

3 Estrategia Española de Seguridad. 2011. gob.es. (2013. 08. 12.)

A fegyveres erők formális ambíciószintjére vonatkozóan⁴ a spanyol kormány egyértelműen azt kommunikálja, hogy nem kívánják csökkenteni a NATO rendelkezésére álló erőket. Bár a spanyol nemzetközi szerepvállalás meghatározó tényezője, hogy annak kiadásai nem a Védelmi Minisztériumot, hanem a központi költségvetést terhelik, a fennálló forrasszűkösség hatására azonban így is csökkent a spanyol szerepvállalás a Balkánon, és felmerült az Afganisztánban állomásozó spanyol erők felgyorsított kivonása is.

Pillanatkép a spanyol haderőről

Spanyolország az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének nyolcadik legnagyobb haderejével rendelkezik (135 500 fő), valamint ugyanezt a pozíciót foglalja el védelmi költségvetésének méretét tekintve (11,835 milliárd dollár), míg GDP-arányos védelmi kiadásait figyelembe véve a 26. helyen áll (0,8%) a SIPRI Military Expenditure Database adatai alapján.⁵

A spanyol fegyveres erők legfontosabb képességei

<p>Fegyveres erők</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szárazföldi erők: 70 800 fő – Haditengerészet: 22 200 fő – Légierő: 21200 fő – Központi törzs: 21 300 fő – Félkatonai erők: 80 200 fő – Tartalékos: 32 000 fő – Űreszközök: 2 műhold 	<p>Légierő</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3 parancsnokság alá szervezve – Eurofighter Typhoon, Hornet, F-5 és Mirage típusú vadászrepülőek: 167 – Hercules típusú szállító repülőgépek: 12 – Super Puma, Cougar és Colibri típusú helikopterek: 46
<p>Szárazföldi erők</p> <ul style="list-style-type: none"> – 11 dandár (1 felderítő, 1 páncélozott, 2 gépesített, 4 könnyű, 1 légideszant, 1 egészségügyi, 1 logisztikai) – Leopard harckocsik: 324 – Páncélozott harcjárművek: 1048 – Vontatott és önjáró lövegek, aknavető tüzérségi eszközök, rakétarendszerek: 1895 – Tiger, Chinook, Super Puma, Cougar és Iroquois típusú helikopterek: 130 – Légvédelmi eszközök: 360 – UAV: 4 	
<p>Haditengerészet</p> <ul style="list-style-type: none"> – Galerna típusú tengeralattjáró: 3 – Alvaro de Bazan típusú romboló: 5 – Santa Maria típusú fregatt – Deszanthajó: 3 – Partvédő és járőrhajó: 23 – A tengerészeti légierő Harrier, Orion és Cesna típusú repülőgépei: 24 – A tengerészeti légierő Sea King és Seahawk helikopterei: 40 – Tengerészgyalogosság: 5300 fő 	

Forrás: *The Military Balance 2013*. (2013. 08. 12.)

4 Csiki Tamás: *A gazdasági válság hatása Magyarország és egyes szövetséges államok védelmi reformjaira és stratégiai tervezésére III. SVKK Elemzések*, 2013/11. (2013. 08. 12.)

5 SIPRI Military Expenditure Database. sipri.org. (2013. 08. 12.)

Spanyolország és a NATO

Spanyolország 1982. május 30-án csatlakozott a NATO-hoz, azonban csupán annak politikai struktúrájában vállalt szerepet, haderejét pedig csak 1999-ben integrálta a szövetség katonai szervezetébe. Ennek, valamint a spanyol társadalom és politikai döntéshozók haderőhöz és alkalmazásához való sajátos, önkorlátozó hozzáállásának magyarázatát az 1939-től 1975-ig tartó Franco-diktatúrában kell keresnünk. A hadseregnek döntő szerep jutott Franco hatalomra jutásában és annak megtartásában, amiért cserébe katonai vezetők kerültek fontos állami pozíciókba. A fegyveres erők a belső biztonság fenntartásában vállalt felelősség bűvöletében éltek: a hadsereg döntő része a nagyobb városokban helyezkedett el, magyarán nem a határok mentén, annak védelmére, hanem sokkal inkább a belső rend fenntartására és a rendszerellenes megmozdulások leverésére fordították a figyelmüket.

Az 1975-től kezdődő demokratikus átmenet lehetőséget teremtett az országnak arra, hogy kitörjön a korábbi elszigeteltségéből, így a nyitás jegyében 1982-ben belépett a NATO-ba, majd 1986-ban az Európai Gazdasági Közösségbe. Ahogy azonban Spanyolország elszigeteltsége az évek múlásával egyre csökkent, ezzel párhuzamosan a társadalom érzékenysége is fokozódott a külső biztonsági kihívásokkal szemben. A hidegháború vége, a bipoláris világrend felbomlása, az 1990-es évek új kihívásai megnövelték a védelem nemzetközi jellegének fontosságát, Spanyolország ezért felülvizsgálta korábbi álláspontját, és annak ellenére, hogy az ország katonai fenyegetettsége az 1980-as és 1990-es években nem nőtt, elvállalták a NATO katonai szervezetéhez való csatlakozást 1999. január 1-jén, amelytől az ország nemzetközi súlyának és nemzeti biztonságuk szintjének növekedését várták. Ennek fontosságát a 2000-ben kiadott fehér könyvben⁶ is igyekeznek hangsúlyozni.

Bár a súlypont az évek alatt a belpolitikai csatározások nyomán számos alkalommal tolódott el egyik vagy másik irányba, Spanyolország mindig is az EU és a NATO között igyekezett egyensúlyozni: előbbi a spanyol külpolitika európai irányultságán, utóbbi pedig az Egyesült Államokkal fenntartott szoros viszonyon alapul.

A 2000-es fehér könyv a NATO-ra mint a kollektív védelem sarokkövére helyezett nagyobb hangsúlyt, míg az Európai Uniónak azokat az autonóm műveleteit támogatta, amelyek nem estek a kollektív védelem hatáskörébe. A baloldali kormányok által kiadott 2004-es⁷ és 2008-as⁸ *Nemzetvédelmi irányelvek* igyekeztek egyensúlyt teremteni, előnyben részesítve egy sokkal „európaibb” magatartást. Később, a 2009-ben kiadott *Védelempolitikai irányelvben*, valamint az ország első, 2011-es *Nemzeti Biztonsági Stratégiájában* újból megerősítették a NATO fontosságát. A legújabb, 2013 májusában elfogadott NBS-ben nem történt retorikai változás a korábbi két dokumentumhoz képest.

Bár Spanyolország és az Egyesült Államok viszonya az 1953-as kétoldalú madridi paktum megkötése óta hullámzó,⁹ a folyamatos amerikai katonai jelenlét erős kapcsolatot hozott létre a két ország fegyveres erői és politikai vezetői között. Ennek köszönhető, hogy a 2001. szeptember 11-i terrortámadásokat követően Aznar spanyol miniszterelnök

6 *Libro Blanco de la Defensa*. defesa.gov.br, 2000. (2013. 08. 12.)

7 *Directiva De Defensa Nacional*. centredelas.org, 2004. 01. (2013. 08. 12.)

8 *Directiva De Defensa Nacional*. armada.mde.es, 2008. 01. (2013. 08. 12.)

9 Chislett, William: *Spain and The United States - The Quest for Mutual Rediscovery*. mercury.ethz.ch, 2005. (2013. 08. 12.)

támogatta az Egyesült Államok vezette terrorizmusellenes háborút, az iraki katonai intervenciót, miközben ellenezte egy európai uniós műveleti központ létrehozását. A bilaterális kapcsolat fenntartásának szükségességét a Perejil-konfliktus¹⁰ igazolta, amelyben sem a NATO, sem pedig az EU, egyedül az Egyesült Államok volt hajlandó támogatni a spanyol nemzeti érdekek védelmét. Bár a hangulat hűvösebbé vált a spanyolok 2004-es (a madridi terrortámadások kiváltotta) gyors iraki kivonulása, valamint a további afganisztáni csapaterősítések megtagadása után, a 2011-es rakétavédelmi egyezmény új lendületet adott az együttműködésnek.¹¹

A katonai erő alkalmazása kapcsán tapasztalható belső viták miatt Spanyolország várhatóan a jövőben sem fogja döntően meghatározni az EU vagy a NATO fejlődésének katonai aspektusait. Ez megfigyelhető volt a szövetség 2010-es *Stratégiai koncepciójának* kialakításakor is, amelynek során az ország nem adott a dokumentumhoz érdemleges előzetes álláspontokat, még az olyan, számára régóta kulcsfontosságú területeken sem, mint a mediterrán térség biztonsága. A belpolitikai viták jóformán a NATO-csatlakozás megerősítése miatt megtartott népszavazás óta tartanak, ahol hatmillió állampolgár szavazott a tagság ellen, komoly politikai kockázati tényezővé téve a kérdést. A politikai elit ezzel kapcsolatos félelmét tovább erősítette, amikor az Aznar-kormány 2004-es vereségében nagy szerepet kapott az iraki háborúban való spanyol részvétel. A negatív következményeket elkerülendő, a politikai vezetés rendkívül óvatos a katonai intervenciókban való részvétel és az ott ellátandó feladatok jellegével kapcsolatos döntések meghozatalában. Igyekeznek elkerülni a nemzetközi katonai műveletekben való szerepvállalást, továbbá az esetleges részvételre is csak multilaterális mandátummal, humanitárius célokból, erős nemzeti korlátozásokkal, a járulékos veszteségek kerülésével és nem harcoló feladatok ellátásával kerülhet sor.

Nemzetközi műveleti részvétel

Spanyolország 1989 óta több mint ötven nemzetközi műveletben vett részt, és az ezekben részt vevő erőinek feladatai jól mutatják azt a spanyol irányvonalat, amely inkább a civil és humanitárius jellegű missziókat preferálja a harci feladatok ellátását igénylő műveletekkel szemben. Érdeemes megjegyezni azt is, hogy az ezekben a műveletekbe telepített erők létszáma csak rövid időszakokban volt jelentős, nagyjából igen szerény maradt. A 2000-es fehér könyv először írta le Spanyolországot globális szereplőként, amelynek érdekei és jelenléte az egész bolygóra kiterjed. Ugyanakkor, ahogy a 2005-ös nemzetvédelmi törvény¹² és a 2012-es *Nemzetvédelmi irányelv*¹³ fogalmaz, a katonai beavatkozás az érdekek védelmének csupán legutolsó eszköze lehet.

A nemzetközi ambíciószint 2005 óta folyamatosan növekedett: 2009 januárjára 3000 főről 7700 főre. A stratégiai dokumentumok alapján Spanyolország legjelentősebb érdekszférája a Földközi-tenger nyugati medencéje, amelyet szinte minden nemzetvédel-

10 Daly, Emma: *Spanish Armada Takes Isle, Ejecting Morocco Force of 6*. 2002. 07. 18. (2013. 08. 12.)

11 *Spain to host US missile defence ships*. Reuters, 2011. 10. 06. (2013. 08. 12.)

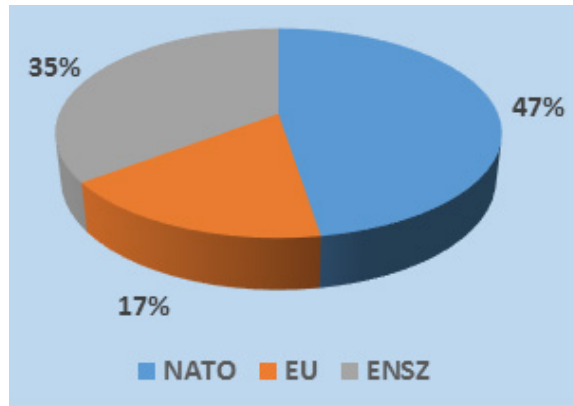
12 *Disposiciones generales*. gob.es, 2005. 11. 18. (2013. 08. 12.)

13 *La Directiva De Defensa Nacional 2012*. ieee.es, 2012. 01. (2013. 08. 12.)

mi irányelv kulcsterületként definiált. A 2013-ben kiadott *Nemzeti Biztonsági Stratégia* további kulcsfontosságú térségként írja le az egész Földközi-tengert, a Száhel-övezetet, a Horn-fokot és a Guineai-öblöt. Ezeken a területeken a korábbi tapasztalatok alapján feltelezhető, hogy az ország egyoldalú katonai intervenciót is kezdeményezne érdekeinek védelmére, ahogy tette azt a 2003-as Perejil-konfliktusban Marokkóval szemben, valamint 2006-ban egy civil-katonai műveletben a migrációs hullám visszaszorítására a Földközi-tenger nyugati medencéjében.

Önmagát globális szereplőként meghatározó országgént Spanyolország 2013 őszén több EU- (Atalanta művelet Szomália vizein 395 fővel, EUCAP Néstor Dzsibutiban 3 fővel, EUTM Szomáliában és Ugandában 5 fővel, EUFOR ALTHEA Bosznia-Hercegovinában 11 fővel, EUTM MALI 110 fővel), ENSZ- (UNIFIL Libanonban 1050 fővel), valamint NATO- (ISAF Afganisztánban 856 fővel, Operation Active Endeavour a Földközi-tengeren, Operation Ocean Shield az Ádeni-öbölben és Afrika szarvánál) műveletben is részt vett, a legtöbb esetben inkább támogatói, mintsem vezetői szerepkörben. A telepített katonák számából is látszik, hogy az ország az EU- és a NATO-elkötelezettség egyensúlyára törekszik, ugyanakkor jelenleg az észak-atlanti szövetség nagyobb figyelmet kap.

A nemzetközi műveletekben részt vevő katonai erők megoszlása (%) (2013)

Forrás: The Military Balance 2013

Az ország 1999-től részt vett a koszovói KFOR békefenntartó feladatainak ellátásában, valamint 2005-ben vezető szerepet vállalt a NATO első humanitárius műveletében, amelyet a földrengés sújtotta Pakisztán megsegítésére indítottak. Az ország hozzájárult a szövetség líbiai műveletéhez (*Unified Protector*) is: négy F-18-as vadászpilótával látott el légtér-ellenőrzési feladatokat, ugyanakkor heves belpolitikai vitát követően a parlament nem adott felhatalmazást a pilótáknak földi célok elleni csapásmérésre.¹⁴

Spanyolország részvétele az ISAF-ben mind élőerő (2013 augusztusában még 856 fő, novemberre már csak 414 fő),¹⁵ mind pedig az anyagi hozzájárulás tekintetében az ország hatalmi pozíciójához mérten szerény. Az állomásoztatott katonák létszáma sorrendben

¹⁴ Chacón prevé mantener la contribución militar en Libia pero más reducida. infodefensa.com, 2011. 08. 24. (2013. 08. 12.)

¹⁵ International Security Assistance Force (ISAF): Key Facts and Figures. nato.int, 2013. 08. 01. (2013. 08. 12.)

a 11. legnagyobb, míg a vele hasonló gazdasági súllyal rendelkező Olaszország 2826 fővel van jelen az ázsiai országban.¹⁶ Az ország vezetését sok bírálat érte amiatt, hogy erősen visszafogta a harci feladatokban való részvételt, ugyanis inkább a logisztikai és újjáépítési feladatokat vállalta el Afganisztán egyes nyugodtabb déli és nyugati tartományaiban (Badgisz, Herát). Ezzel együtt az afganisztáni műveletekben való részvétel száz spanyol halálos áldozatot követelt – többségük légi balesetekben vesztette életét: 2005 augusztusában egy Cougar helikopter lezuhanásakor 17-en, 2007 májusában pedig 62-en haltak meg, amikor Afganisztánból hazatérőben Törökország felett zuhant le YAK-62-es szállító repülőgépek.

Nemzeti érdekeinek megfelelően Spanyolország aktívan támogatja a NATO Ocean Shield és Active Endeavour haditengerészeti műveleteit, amelyek a hajózás és az energia-ellátás biztonságát hivatottak növelni: fregattokkal, tengeralattjárókkal és haditengerészeti járőr-repülőgépekkel járul hozzá a célkitűzések eléréséhez.

Ugyanakkor a gazdasági válság érzékenyen érintette Spanyolország külföldi szerepvállalását is: a műveleti kiadások csökkentését a tengerentúli területeken állomásoztatott katonák létszámának lefaragásával igyekeznek elérni. Az ENSZ libanoni missziójában az eredetileg tervezett 20%-os csökkentés¹⁷ helyett megfelelik¹⁸ az oda települt erők számát, míg az afganisztáni kivonulás dátumát is előbbre hozták,¹⁹ ütemét pedig felgyorsították. A jelenlegi trendeket figyelembe véve az ország részéről a jövőben korlátozottabb nemzetközi szerepvállalás lehet reális, amelyet elsősorban a költségvetési kényszerek fognak meghatározni.

Spanyolország hozzájárulása a NATO-hoz

Spanyolország jelenleg számos területen járul hozzá a szövetség működéséhez. Részt vesz a NATO rakétavédelmi rendszerének kiépítésében, amelyet a tömegpusztító fegyverek hordozóeszközeinek semlegesítésére hoztak létre. Az együttműködés alapját a korábban említett, az Egyesült Államokkal 2011-ben megkötött rakétavédelmi megállapodás képezi, amelynek révén az AEGIS hajók használhatják Rota városának haditengerészeti kikötőjét.

A mediterrán ország a NATO 1-es és a 2-es számú Készenléti Haditengerészeti Kötelességének (*Standing NATO Maritime Group 1-2, SNMG1-2*) rendszeres résztvevője Dánia, az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Görögország, Hollandia, Kanada, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália és Törökország mellett. Az 1-es számú kötelék általában az Atlanti-óceán keleti részén végzi tevékenységét, míg a 2-es számú kötelék a Földközi-tenger térségében.²⁰ Az utóbbi felelős a szövetség Operation Ocean Shield műveletének végrehajtásáért.

2010 óta Madridban települ a NATO egyik Összhaderőnemi Parancsnoki Központja (*Headquarters Allied Force Command*), amelynek jogelődje az 1997-ben létrejött Délny-

¹⁶ Uo.

¹⁷ *Defensa anuncia la reducción este año del 20% de los militares españoles en Líbano.* elmundo.es, 2012. 04. 26. (2013. 08. 12.)

¹⁸ *Defensa retirará el 50% de los militares desplegados en Líbano antes de final de año.* infodefensa.com, 2012. 07. 17. (2013. 08. 12.)

¹⁹ *Spanish troops in Afghanistan begin withdrawal.* globalpost.com, 2013. 03. 15. (2013. 08. 12.)

²⁰ *Standing NATO Maritime Groups.* marine.de, 2014. 10. 20.

gati Összhaderőnemi Parancsnokság (*Joint Command South-West*) volt, majd a vezetési struktúra változását követően a Szövetséges Erők Szárazföldi Komponens Parancsnokságának adott otthont (*CC-LAND HQ MD*). A központ a Telepíthető Összhaderőnemi Katonai Törzsek (*Deployable Joint Staff Element – DJSE*) kiképzésének és felkészítésének feladatait látja el. A DJSE elemei felderítő és összekötő tevékenységet végeznek a műveleti hadszíntér és az Egyesített Parancsnokság (*Joint Headquarter – JHQ*) között, valamint felelősek a műveletek tervezéséért és a törzs kommunikációjáért. 2013 februárjában nyitották meg Torrejón városában a szövetség Egyesített Légi Műveleti Központját (*Combined Air Operations Centre Torrejón – CAOC TJ*).²¹ A központ feladata az Európa déli részén végrehajtandó összes légi művelet megtervezése, irányítása, koordinálása és felügyelete.

Spanyolországban van a Szárazföldi Készenléti Erők (*Graduated Readiness Forces – Land*) kilenc főparancsnokságának,²² valamint a Haditengerészeti Magas Készenléti Erők (*High Readiness Forces – Maritime*) öt főparancsnokságának egyike is, amelyek a NATO afganisztáni műveletéhez és a NATO Reagáló Erőnek (*NATO Response Force – NRF*) nyújtanak műveleti támogatást rotációs alapon.

Képességfejlesztés és védelmi költségvetés

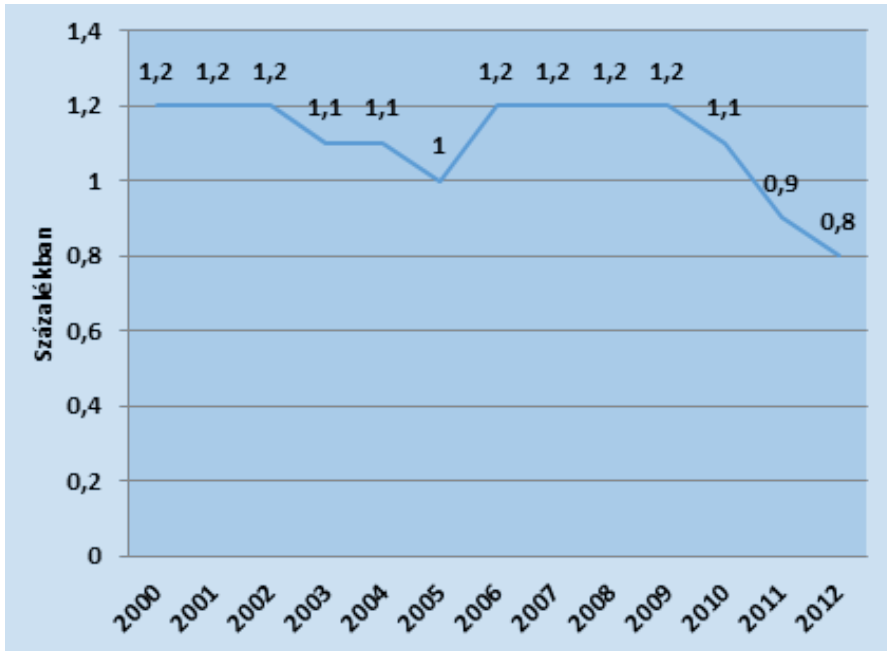
Miközben 2005–2008 között 14%-kal nőtt a védelmi költségvetés, utána három alkalommal – 2009-ben 3%, 2010-ben 6,2%, 2012-ben 13-14% – csökkentették a védelmi kiadásokat, ami egyaránt érintette a fegyveres erők létszámát és a beszerzési programokat.²³ A 2008-as gazdasági válság óta a spanyol gazdaság komoly csapásokat volt kénytelen elszervezni, ami kihatott a katonai képességekre is. Bár Spanyolország GDP-arányos védelmi költségvetése már a 2008-as válság előtt sem érte el a NATO által elvárt 2%-os szintet, a válság begyűrűzése után, 2012-re ez az érték 1,2%-ról 0,9%-ra csökkent. A jelenlegi tendenciákat és politikai nyilatkozatokat figyelembe véve továbbra sem várható növekedés e tekintetben.

21 *Combined Air Operations Centre Torrejón, Spain, Activated*. nato.int, 2013. 02. 08. (2013. 08. 12.)

22 *High Readiness Forces and Headquarters in the NATO force structure*. nato.int. (2013. 08. 12.)

23 Csiki Tamás: A gazdasági válság hatása Magyarország és egyes szövetséges államok védelmi reformjaira és stratégiai tervezésére III. *SVKK Elemzések*, 2013/11. (2013. 08. 12.)

Védelmi kiadások a GDP százalékában 2000 és 2012 között

Forrás: SIPRI Military Expenditure Database

A 2012-es *Nemzetvédelmi irányelv* a „felelős védelem” koncepciója köré épült, amely alapvetően két, egymást kiegészítő elemből tevődik össze: a felmerülő biztonsági kihívásokat kezelni képes képességek kialakításából, valamint a rendelkezésre álló szűkös erőforrásoknak a társadalom számára a lehető legkisebb költséggel járó optimalizálásából.

2012-ben Európában a spanyol haderőt érte reálértéken a legnagyobb volumenű költségmegtakarítás, ugyanis a tervezett megszorításokon felül további 17,6%-os forráscsökkenést hajtottak végre. A személyi kiadások racionalizálására az adminisztratív állomány létszámát 6%-kal, a katonák fizetését pedig 5%-kal csökkentették. Bár a politikai vezetés igyekezett elkerülni a fegyveres erők létszámának leépítését, a haderő maximális méretét a 2010-ben rendelkezésre álló 86 000 főről több lépcsőben 2013-ra 80 000 főre csökkentették.²⁴ A fegyveres erők alkalmazásában állók létszámát 2009–2010-ben 14%-kal, majd 2011–2012-ben 7%-kal, összességében több mint 20 000 fővel csökkentették. Egyértelmű az a törekvés, hogy a személyi kiadások csökkentése mellett a forráselosztás racionalizálásával kerüljék el a nagyobb beszerzési és modernizációs programok megakadását. Ennek biztosítására az eddig 15 éves beszerzési terv időtartamát is 20 évre bővítették, arányosabban osztva el ezzel a terheket.

A 2012-es dokumentum az elrettentés és a globális erőketítő képesség fenntartásában látja az ország biztonságának garantálását, így a forrásokat elsősorban e feladatok ellátására alkalmas képességek fejlesztésére fordították.

²⁴ *Defensa convoca 1.500 plazas para tropa y marinería después de un año sin oferta.* elmundo.es, 2013. 06. 17. (2013. 08. 12.)

A válság jelentős mértékben érintette a nem prioritásként kezelt beszerzési és modernizációs programokat. Spanyolország igyekszik fenntartani a képességek teljes spektrumát, ugyanakkor a hangsúly eltolódása a területvédelmi képességekről a műveleti képességekre tovább folytatódik. A fegyveres erők általános modernizációjához rendelt források folyamatosan csökkennek (2011-ben 319 millió euróról 283 millióra): a kutatás-fejlesztésért felelős spanyol ügynökség adatai szerint a K+F-re szánt erőforrások mértéke 2009 óta 9,6 milliárd euróról a 2013-as évre 5,9 milliárd euróra csökkent.²⁵

A szárazföldi haderőnem beszerzési programjainál az „expedíciós” képességek megőrzését tűzték ki célul. 2011-ben 646 BMR-600-as páncélozott szállító harcjárművet és 342 VBC felderítőjárművet szereztek be, míg a Leopard 2 harckocsiprogramtól jelentős forrásokat vontak el. Ugyanebben az évben hagyták jóvá 76 Iveco Lince könnyű többcélú jármű és 20 BAE Systems Nyala RG-31 aknák ellen is megfelelő védelmet nyújtó páncélozott szállító jármű megvásárlását. Ezeket az eszközöket az afganisztáni csapatok használják-használják, míg néhány közülük kiképzési céllal az országban maradt.

Az A400M szállító repülőgépek hadrendbe állításának csúszása érzékenyen érintette a spanyol légierőt, mivel emiatt meg kellett hosszabbítani a jelenleg szolgálatban álló gépek élettartamát, ami a többi beszerzési programtól vont el jelentős forrásokat. Ugyanakkor egyéb eszközök (67 F-18 Hornet, 20 F-5, 12 C-130 és 6 CN-235M) modernizációja gyorsan halad. A spanyol kormány 2012 szeptemberében bejelentette, hogy a 15 Eurofighter vadászrepülőgép eredetileg 2012 és 2014 között tervezett átadása 2015-re tolódik,²⁶ valamint a költségcsökkentés jegyében visszaléptek a Norvégiával kialakított katonaiműhold-programtól is. Az expedíciós képességek szempontjából létfontosságú Tiger harci helikopterek fejlesztése tovább folyik – ezek várhatóan 2013 végén állhatnak hadrendbe.²⁷

A haditengerészetnél struktúraátalakítás történt, amelynek eredményeképpen egy központi parancsnokság alá integrálták a haderőnem egységeit. 2012-ben öt hadihajót vontak ki a hadrendből, továbbá az ország egyetlen repülőgép-hordozóját is (annak ellenére, hogy becslések szerint élettartama normál körülmények között még tíz év lett volna). Feladatait a 2010-ben vízre bocsátott Juan Carlos I deszantromboló látja el.

Bár túlzott optimizmusra nem ad okot, de a haderő helyzetének stabilizálási szándékáról árulkodik, hogy a kormány 2013 júliusában elfogadta azt az előterjesztést, amelynek értelmében a Védelmi Minisztérium az eredeti költségvetésen felül további 877 millió eurós (a teljes büdzsé 14,7%-át kitevő) támogatást kap.²⁸ Ez a forrásnövelés egyértelműen a beszerzési és modernizációs programok elakadását kívánja megakadályozni: a többletforrás 40%-át az Eurofighter-program, több mint 20%-át a Navantia hajógyár, 20%-át pedig az Eurocopter-program kapja.

25 *Presupuesto en I+D+I (Política de Gasto 46) civil y militar.* fecyt.es, 2015. 01. 07. (2013. 08. 12.)

26 *Spain to defer the delivery and purchase of 12 Typhoon fighter planes signed with the Eurofighter Defense Consortium.* theaviationist.com, 2012. 08. 24. (2013. 08. 12.)

27 *El primer helicóptero Tigre de la variante HAD español realiza su vuelo inaugural.* infodefensa.com, 2013. 07. 29. (2013. 08. 12.)

28 *El Gobierno aprueba 877 millones para pagar los programas especiales de armamento.* infodefensa.com, 2013. 07. 27. (2013. 08. 12.)